

به نام خدا

فصل ششم

«جمع و تفریق اعداد سه رقمی»

آموختنی ها

درس اول: مقایسه اعداد

- ۱ مقایسه‌ی اعداد با توجه به ارزش رقم‌ها
- ۲ مقایسه‌ی اعداد با توجه به شکل
- ۳ تبدیل دسته‌های صدتایی به دهتایی

درس دوم: جمع و تفریق عددهای سه رقمی

- ۱ گسترده‌نویسی عدد سه رقمی
- ۲ جمع و تفریق با کمک جدول اعداد
- ۳ جمع و تفریق دو عدد سه رقمی با شکل
- ۴ حل مسئله با راهبرد زیرمسئله

درس سوم: جمع اعداد سه رقمی در جدول ارزش مکانی

- ۱ محاسبه‌ی جمع سه رقمی در جدول ارزش مکانی
- ۲ محاسبه‌ی جمع با تکنیک انتقال

درس چهارم: تفریق اعداد سه رقمی در جدول ارزش مکانی

- ۱ محاسبه‌ی تفریق سه رقمی در جدول ارزش مکانی
- ۲ محاسبه‌ی تفریق با تکنیک انتقال

فعالیت کلاسی

۱

حاصل جمع و تفریق‌ها را از راه گسترده‌نویسی به دست بیاور و بنویس ..

$$\begin{array}{r} \boxed{2}72 \\ + \boxed{5}25 \\ \hline 772 \\ + 20 \\ \hline 792 \\ + 5 \\ \hline 797 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{7}04 \\ + \boxed{1}40 \\ \hline 804 \\ + 40 \\ \hline 844 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{6}60 \\ - \boxed{3}20 \\ \hline 360 \\ - 20 \\ \hline 340 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{8}35 \\ \boxed{5}12 \\ \hline 335 \\ - 10 \\ \hline 325 \\ - 2 \\ \hline 323 \end{array}$$

۲ با حاصل جمع و تفریق، در عدد مناسب بنویس.

$$\begin{array}{r} 457 \\ + 132 \\ \hline \boxed{5}57 \\ + 30 \\ \hline \boxed{5}\boxed{8}7 \\ + 2 \\ \hline \boxed{5}\boxed{8}9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 457 \\ - 132 \\ \hline \boxed{3}57 \\ - 30 \\ \hline \boxed{3}\boxed{2}7 \\ - \boxed{2} \\ \hline \boxed{3}\boxed{2}5 \end{array}$$

پاسخ جمع و تفریق‌ها را به صورت ذهنی بنویس.

۲

$$400 + 230 = \square$$

$$770 - 520 = \square$$

برنا ۹ ساله است. خواهرش ۸ سال از او بزرگ‌تر است. مجموع سن این دو خواهر روی هم چند سال است؟

۴

فاصله‌ی خانه‌ی درنا و برنا تا پارک ۳۳۰ متر و فاصله‌ی پارک تا مدرسه ۲۵۰ متر است. فاصله‌ی خانه‌ی درنا و برنا تا مدرسه چقدر است؟

۵

پاسخ جمع و تفریق‌ها را به صورت ذهنی بنویس.

$$400 + 230 = \boxed{630}$$

$$770 - 520 = \boxed{250}$$

برنا ۹ ساله است. خواهرش ۸ سال از او بزرگ‌تر است. مجموع سن این دو خواهر روی هم چند سال است؟

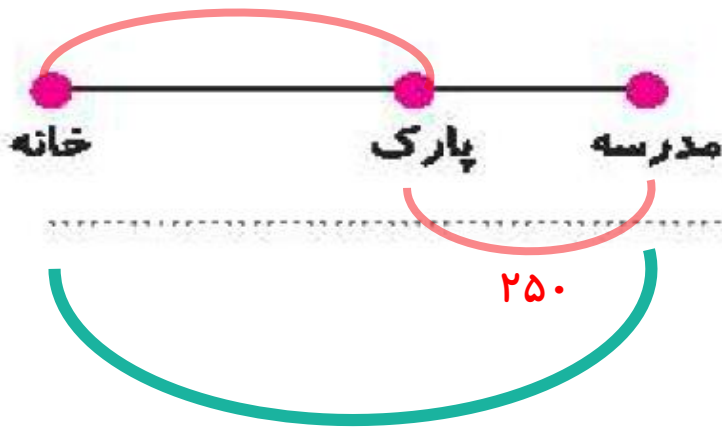
سن برنا ۹

این دو خواهر روی هم ۲۶ سال دارند. $17 + 9 = 26$

سن خواهرش $8 + 9 = 17$

فاصله‌ی خانه‌ی درنا و برنا تا پارک ۳۳۰ متر و فاصله‌ی پارک تا مدرسه ۲۵۰ متر است. فاصله‌ی خانه‌ی درنا و برنا تا

مدرسه چقدر است؟

$$\begin{array}{r} 330 \\ + 250 \\ \hline 580 \end{array}$$

فاصله‌ی خانه‌ی درنا و برنا تا مدرسه ۵۸۰ متر است.

۱ هر عدد را به گسترده ی آن عدد وصل کن.

$۱۰۰ + ۸$	۴۵۳
$۳۰۰ + ۵۰ + ۸$	۳۵۸
$۴۰۰ + ۵۰ + ۳$	۱۰۸
$۴۰۰ + ۴۰ + ۰$	۴۴۰

۲ درستی ☒ و نادرستی ☐ هر عبارت را مشخص کن.

- الف: حاصل جمع $۱۱۰ + ۴۵۰$ برابر با ۴۶۰ است. ☐
- ب: دو سکه ی ۲۵۰ ریالی برابر با ۵ سکه ی ۱۰۰ ریالی است. ☐
- پ: حاصل تفریق $۸۳۷ - ۲۰۰$ عدد ۶۳۷ می شود. ☐

۳ الگوها را ادامه بده.

الف: $۷:۱۰ - ۷:۲۰ - ۷:۳۰ -$

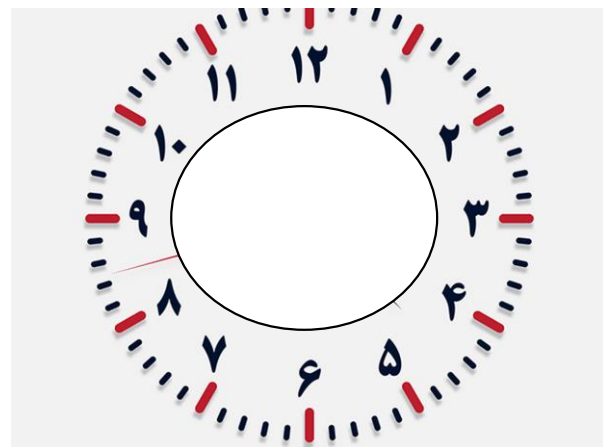
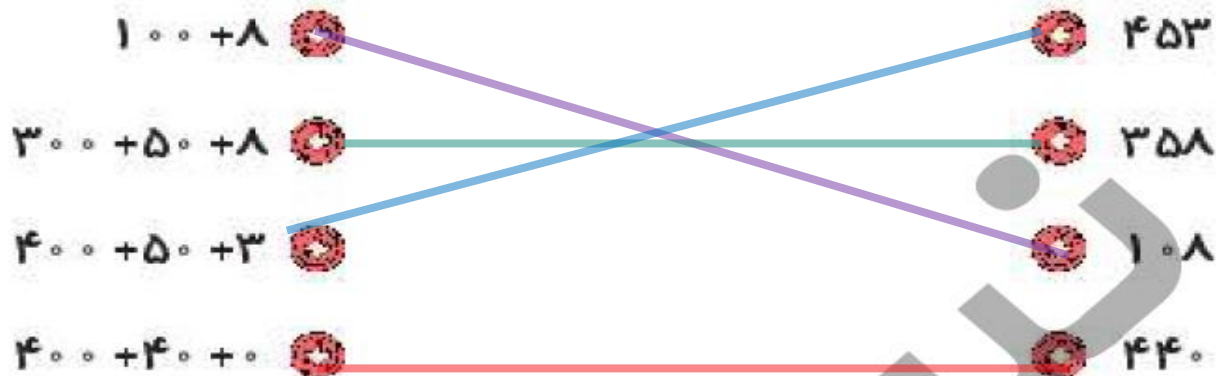
ب: $۹:۲۰ - ۹:۲۵ - ۹:۳۰ -$

تمرین

صفحه ی ۱۴۵ کتاب ریاضی علوی

۱ هر عدد را به گسترده ی آن عدد وصل کن.

۲ درستی ☒ و نادرستی ☐ هر عبارت را مشخص کن.

الف: حاصل جمع $110 + 450$ برابر با 460 است. ☐ نادرست

ب: دو سکه ی 250 ریالی برابر با 5 سکه ی 100 ریالی است. ☒ درست

پ: حاصل تفریق $837 - 200$ عدد 637 می شود. ☒ درست

۳ الگوها را ادامه بده.

الف: $7:10 - 7:20 - 7:30 - 7:40 - 7:50 - 8:00 - 8:10$

ب: $9:20 - 9:25 - 9:30 - 9:35 - 9:40 - 9:45 - 9:50$

$$\begin{array}{r} 156 \\ + 302 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 444 \\ + 222 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 397 \\ - 155 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 488 \\ - 232 \\ \hline \end{array}$$

۵ پدر برنا به او ۷۵۰ تومان پول داد. او یک مداد به قیمت ۴۲۰ تومان و یک پاک کن به قیمت ۲۵۰ تومان خرید. چند

تومان برای برنا باقی مانده است؟

.....

.....

۶ راننده ی یک قطار مسافربری ۲۶۰ مسافر را از تهران به مشهد می برد. در ایستگاه های بین راه ۱۵۰ مسافر از قطار پیاده

شدند. در کل چند نفر به مشهد رسیدند؟

.....

$$\begin{array}{r} \boxed{156} \\ + \boxed{302} \rightarrow 300 + 2 \\ \hline 456 \\ + 2 \\ \hline 458 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{444} \\ + \boxed{222} \rightarrow 200 + 20 + 2 \\ \hline 664 \\ + 20 \\ \hline 684 \\ + 2 \\ \hline 686 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{397} \\ - \boxed{155} \rightarrow 100 + 50 + 5 \\ \hline 242 \\ - 50 \\ \hline 192 \\ - 5 \\ \hline 187 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{488} \\ - \boxed{232} \rightarrow 200 + 30 + 2 \\ \hline 256 \\ - 30 \\ \hline 226 \\ - 2 \\ \hline 224 \end{array}$$

۵ پدر برنا به او ۷۵۰ تومان پول داد. او یک مداد به قیمت ۴۳۰ تومان و یک پاک کن به قیمت ۲۵۰ تومان خرید. چند

۵

تومان برای برنا باقی مانده است؟

$$430 + 250$$

$$750 - 680$$

$$630$$

$$150$$

$$+ 50$$

$$- 80$$

$$680$$

$$680$$

۷۰ تومان برای برنا باقی مانده است.

۶ راننده ی یک قطار مسافری ۳۶۰ مسافر را از تهران به مشهد می برد. در ایستگاه های بین راه ۱۵۰ مسافر از قطار پیاده

۶

شدند. در کل چند نفر به مشهد رسیدند؟

$$360 - 150 = 210$$

۲۱۰ نفر به مشهد رسیدند.

با استفاده از جدول اعداد، حاصل جمع و تفریق‌ها را به دست بیاور و روی جدول نشان بده.

۷

۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰
۱۱۰	۱۲۰	۱۳۰	۱۴۰	۱۵۰	۱۶۰	۱۷۰	۱۸۰	۱۹۰	۲۰۰
۲۱۰	۲۲۰	۲۳۰	۲۴۰	۲۵۰	۲۶۰	۲۷۰	۲۸۰	۲۹۰	۳۰۰
۳۱۰	۳۲۰	۳۳۰	۳۴۰	۳۵۰	۳۶۰	۳۷۰	۳۸۰	۳۹۰	۴۰۰
۴۱۰	۴۲۰	۴۳۰	۴۴۰	۴۵۰	۴۶۰	۴۷۰	۴۸۰	۴۹۰	۵۰۰
۵۱۰	۵۲۰	۵۳۰	۵۴۰	۵۵۰	۵۶۰	۵۷۰	۵۸۰	۵۹۰	۶۰۰

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ + ۳۴۰ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۴۰ \\ - ۲۹۰ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۷۰ \\ + ۲۳۰ \\ \hline \end{array}$$

برای تفریق زیر از انتهای کتاب کار علوی دسته‌های صدتایی، ده‌تایی و یکی را جدا کن و مقابل آن بچسبان. حاصل آن

۸

را به روش گسترده‌نویسی بنویس و روی شکل نشان بده.

$$\begin{array}{r} ۴۳۵ \\ - ۲۲۴ \\ \hline \end{array}$$

با استفاده از جدول اعداد، حاصل جمع و تفریق‌ها را به دست بیاور و روی جدول نشان بده.

۷

۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰
۱۱۰	۱۲۰	۱۳۰	۱۴۰	۱۵۰	۱۶۰	۱۷۰	۱۸۰	۱۹۰	۲۰۰
۲۱۰	۲۲۰	۲۳۰	۲۴۰	۲۵۰	۲۶۰	۲۷۰	۲۸۰	۲۹۰	۳۰۰
۳۱۰	۳۲۰	۳۳۰	۳۴۰	۳۵۰	۳۶۰	۳۷۰	۳۸۰	۳۹۰	۴۰۰
۴۱۰	۴۲۰	۴۳۰	۴۴۰	۴۵۰	۴۶۰	۴۷۰	۴۸۰	۴۹۰	۵۰۰
۵۱۰	۵۲۰	۵۳۰	۵۴۰	۵۵۰	۵۶۰	۵۷۰	۵۸۰	۵۹۰	۶۰۰

$$\begin{array}{r} ۱۵۰ \\ + ۳۴۰ \\ \hline ۴۹۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۴۰ \\ - ۲۹۰ \\ \hline ۵۰ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۷۰ \\ + ۲۳۰ \\ \hline ۴۰۰ \end{array}$$

برای تفریق زیر از انتهای کتاب کار علوی دسته‌های صدتایی، ده‌تایی و یکی را جدا کن و مقابل آن بچسبان. حاصل آن

۸

را به روش گسترده‌نویسی بنویس و روی شکل نشان بده.

$$\begin{array}{r} ۴۳۵ \\ - ۲۲۴ \\ \hline ۲۱۱ \end{array}$$

۹

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه ی صحیح را انتخاب کن.

الف: وقتی دانش آموز داشت مسئله ای را روی تخته می نوشت، یک رقم را فراموش کرد. چیزی که نوشته بود، این بود:

$$۹۴ = ۱۲ + ۲ + ۳۱ + ۲۳ \text{ او چه رقمی را فراموش کرده است؟}$$

۲ (۱)

۴ (۲)

۶ (۳)

۸ (۴)

۱ (۵)

ب: سال گذشته، ۹۲ پسر و ۸۳ دختر به کودکستانی می رفتند. از ۲۱۰ کودک کی که امسال به این کودکستان می روند، ۹۷

پسر هستند. تعداد دخترهایی که امسال به این کودکستان می روند، چند نفر بیش تر از سال گذشته است؟

۲۰ (۱)

۱۱۲ (۲)

۸۳ (۳)

۱۴ (۴)

ریاضی دوم دبستان

۹

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه ی صحیح را انتخاب کن.

الف: وقتی دانش آموز داشت مسئله ای را روی تخته می نوشت، یک رقم را فراموش کرد. چیزی که نوشته بود، این بود:

$$۲۳ + ۳۱ + ۲ + ۱۲ = ۹۴$$

او چه رقمی را فراموش کرده است؟

۶ (۳)

۴ (۲)

۲ (۱)

۱ (۵)

۸ (۴)

$$\begin{array}{r} ۲۳ \\ ۳۱ \\ \square \\ + ۱۲ \\ \hline ۹۴ \end{array}$$

۹۴ - ۶۶ = ۲۸

ب: سال گذشته، ۹۲ پسر و ۸۳ دختر به کودکستانی می رفتند. از ۲۱۰ کودکی که امسال به این کودکستان می روند، ۹۷

پسر هستند. تعداد دخترهایی که امسال به این کودکستان می روند، چند نفر بیش تر از سال گذشته است؟

$$۲۱۰ \rightarrow ۲۰۰ + ۱۰$$

۱۴ (۴)

۸۳ (۳)

۱۱۳ (۲)

۲۰ (۱)

$$\begin{array}{r} ۲۱۰ \\ - ۹۷ \\ \hline ۱۱۳ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۱۳ \\ - ۸۳ \\ \hline ۳۰ \end{array}$$

ریاضی دوم دبستان

عزیزم شماره‌ی صفحه‌ای از کتابت را که در حال حاضر روبه‌رویت مشاهده می‌کنی را بنویس. صدمین صفحه قبل از این شماره صفحه را پیدا کن. حال آن عدد را به صورت گسترده بنویس.

عزیزم شماره ی صفحه ای از کتابت را که در حال حاضر روبه رویت مشاهده می کنی را بنویس. صدمین صفحه قبل از این شماره صفحه را پیدا کن. حال آن عدد را به صورت گسترده بنویس.

$$\begin{array}{r} 147 \\ + 100 \\ \hline 47 \end{array} \longrightarrow 40 + 7$$

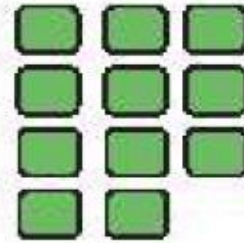
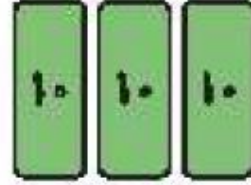
فعالیت کلاسی

عدد مناسب هر شکل را بنویس.

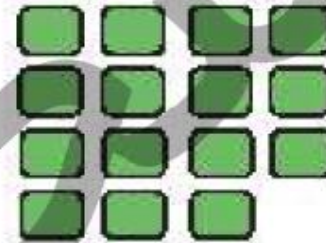
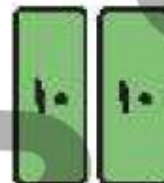
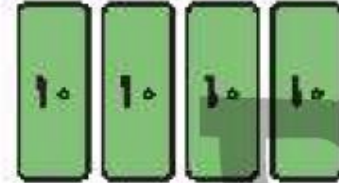
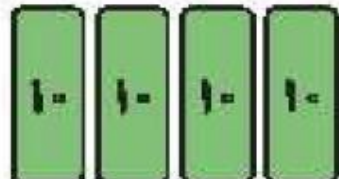
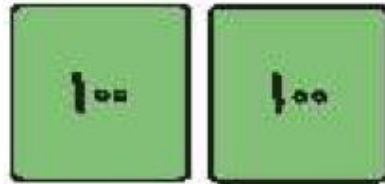
الف:

..... به عدد

..... به حروف

ب:

..... به عدد

..... به حروف

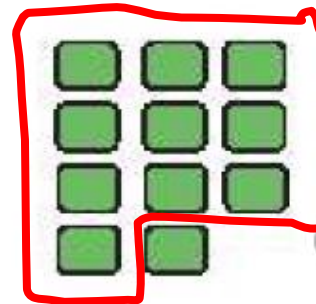
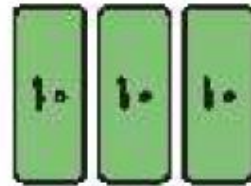
فعالیت کلاسی

عدد مناسب هر شکل را بنویس.

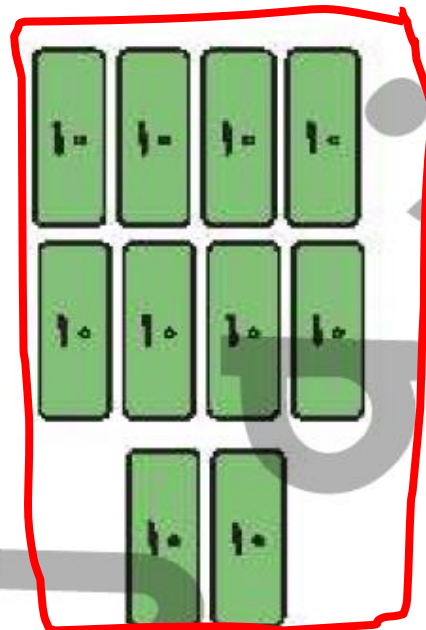
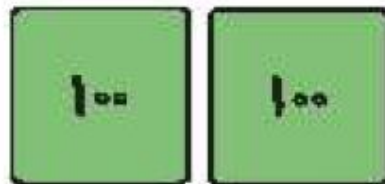
الف:

۳۵۱

به عدد
به حروف سیصد و پنجاه و یک

ب:

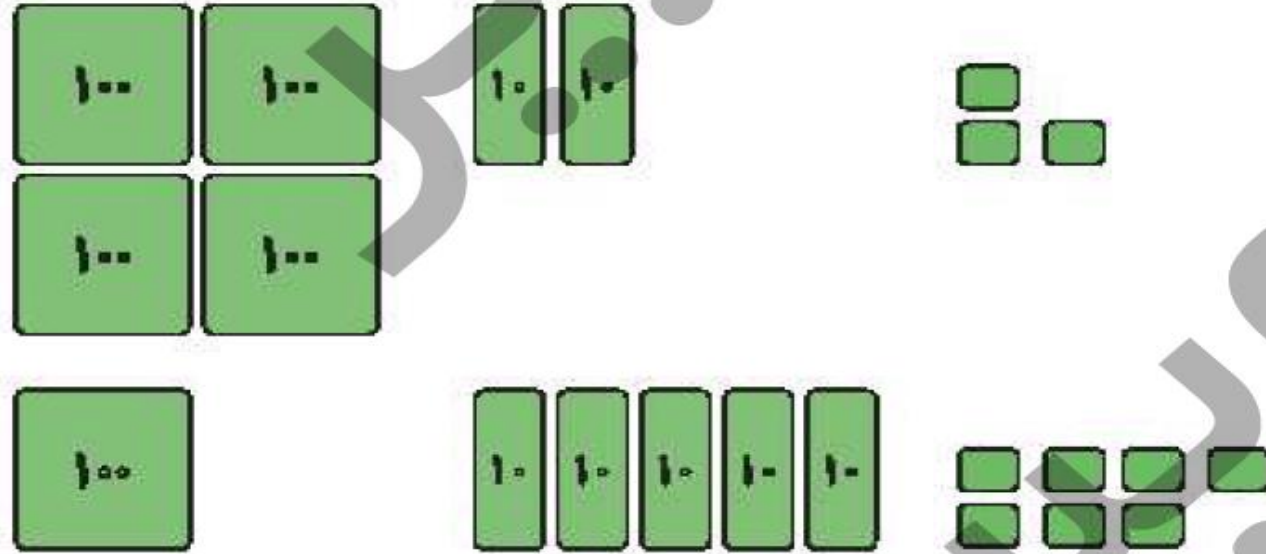

۴۱۵

به عدد
به حروف چهارصد و پانزده

عبارت جمع مربوط به شکل را داخل جدول نوشته و حاصل را پیدا کن.

۲

صدگان	دهگان	یکان

حاصل جمع های زیر را بنویس.

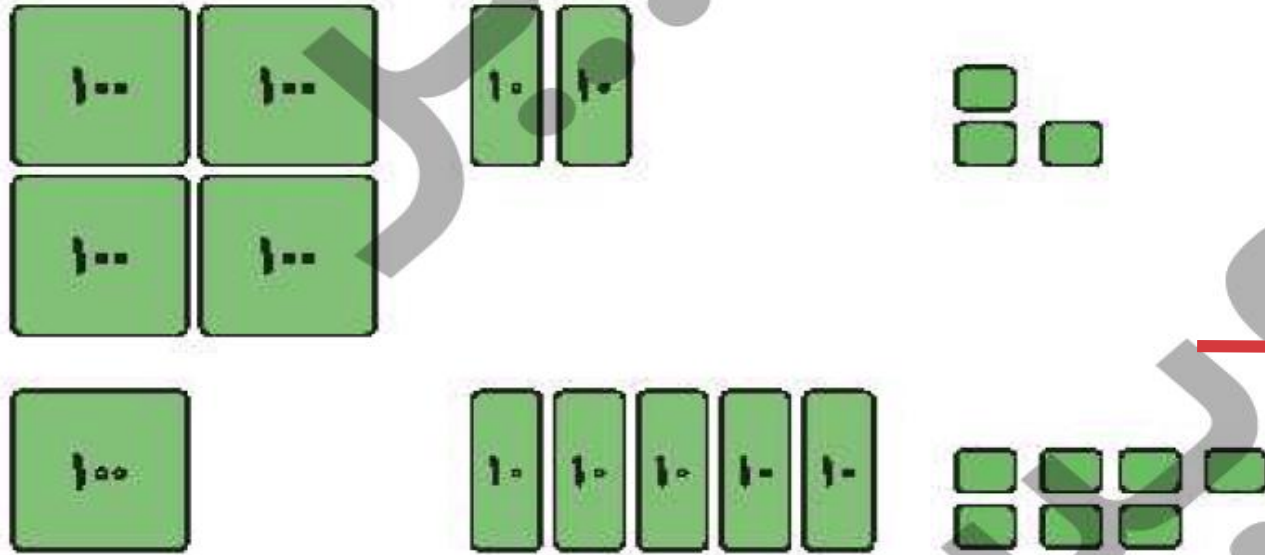
۳

$$\begin{array}{r} 532 \\ + 179 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 182 \\ + 151 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 492 \\ + 178 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 525 \\ + 238 \\ \hline \end{array}$$

صدگان	دهگان	یکان
۴	۲	۳
+	۱	۷
۵	۷	۱۰
۵	۸	۰

①①
۵۳۲
+ ۱۷۹

۷۱۱

①
۱۸۲
+ ۱۵۱

۳۳۳

①①
۴۹۲
+ ۱۷۸

۶۷۰

حاصل جمع های زیر را بنویس.

①
۵۲۵
+ ۲۳۸

۷۶۳

برای مرور

۱ هر عبارت را به پاسخ صحیح آن وصل کن.

۴۴۴

عدد ۱۵۴ را با کدام عدد جمع کنیم تا حاصل ۵۹۸ شود.

۴۷۸

حاصل جمع عدد ۱۴۴ با عدد ۲۳۲

۳۷۶

اگر عدد به ۳۵۸ یک دسته ۱۰۰ تایی و دو دسته ۱۰ تایی اضافه کنیم عدد حاصل

۲ درستى و نادرستى هر عبارت را مشخص کن.

الف: ۲۹۰ می شود ۲۹ دسته ی صدتایی.

ب: ۱۵ دسته ی ده تایی می شود ۱ دسته ی صدتایی و ۵ ده تایی.

پ: ۱۸۰ می شود ۱ دسته ی صدتایی و ۸ ده تایی.

۲ جاهای خالی را پر کن.

الف: ۲۰ سکه ی ده ریالی می شود سکه ی صد ریالی

ب: ۱۱ سکه ی ده ریالی می شود سکه ی یک ریالی

پ: ۴۷ برابر است با ده تایی و ۱۷ یکی

برای مرور

الف: $۴۰۰ + ۲۰۰ + ۳ = \dots\dots\dots$

ب: $۱۰۰ + ۳۰۰ + ۷ + ۵۰ = \dots\dots\dots$

پ: $۳۰۰ + ۲۰ + ۲ = \dots\dots\dots$

ت: $۲۰۰ + ۱۰۰ + ۳۰ + ۲۰ = \dots\dots\dots$

۵ دانش آموزان دبستان علوی در روز درختکاری به ۲ گروه تقسیم شدند و هر گروه ۲۱۵ نهال کاشتند. جمعاً در این روز چند نهال کاشته شده است؟

۶ درنا ۶۸۷ ریال پول دارد، اگر ۱۲۰ ریال دیگر بگیرد، جمع پول هایش چقدر می شود؟

۷ حاصل جمع های زیر را پیدا کن.

$$\begin{array}{r} ۲۳۸ \\ + ۱۵۹ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۳۹۶ \\ + ۲۷۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۱۰۸ \\ + ۲۰۷ \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} ۵۲۷ \\ + ۸۹ \\ \hline \end{array}$$

برای شکل زیر یک جمع بنویس و با دسته‌بندی روی شکل نشان بده.

۸

$$\begin{array}{r} \text{.....} \\ + \text{.....} \\ \hline \text{.....} \end{array}$$

پدر درنا، چهار سال از مادر درنا بزرگ‌تر است. الان پدر درنا ۳۷ ساله است. مادر درنا ۱۰ سال پیش چند ساله بود؟

۹

برای شکل زیر یک جمع بنویس و با دسته‌بندی روی شکل نشان بده.

۸

$$\begin{array}{r} 101 \\ + 244 \\ \hline 125 \end{array}$$

پدر درنا، چهار سال از مادر درنا بزرگ‌تر است. الان پدر درنا ۳۷ ساله است. مادر درنا ۱۰ سال پیش چند ساله بود؟

۹

مادر برنا ده سال پیش ۲۳ ساله بوده است. $۲۳ - ۱۰ = ۳۳$ الان مادر برنا ۳۳ ساله است. $۳۳ - ۴ = ۲۹$

الف: عدد ۲۸۵ را با کدام یک از اعداد زیر جمع کنیم تا حاصل برابر ۵۹۳ شود؟

۳۰۷ (۴)

۲۰۷ (۳)

۳۰۸ (۲)

۳۰۹ (۱)

ب: برنایک سکه ی ۵۰۰ ریالی و دو سکه ی ۱۰۰ ریالی و یک سکه ی ۵۰ ریالی دارد. اگر ۱۷۰ ریال دیگر دوستش به او بدهد، او چند ریال دارد؟

۴۸۵ (۴)

۹۲۰ (۳)

۵۸۰ (۲)

۶۸۰ (۱)

زنگ تفریح

عدد نویسی تاریخچه ای به قدمت پیدایش خط و زبان دارد و استفاده از ارزش مکانی و مبنای ده برای نوشتن و نام گذاری عددها استفاده شده است و این که پایه و اساس عددنویسی و عددخوانی ارزش مکانی ارقام است. پس برای این که ارزش مکانی اعداد را مشخص کنیم از جدول ارزش مکانی استفاده می کنیم که این جدول برای مشخص کردن مرتبه ی اعداد می باشد.

با توجه به سؤالات داده شده، گزینه ی صحیح را انتخاب کن.

الف: عدد ۲۸۵ را با کدام یک از اعداد زیر جمع کنیم تا حاصل برابر ۵۹۳ شود؟

$593 - 285 = 308$

۳۰۷ (۴)

۲۰۷ (۳)

۳۰۸ (۲)

۳۰۹ (۱)

ب: برنایک سکه ی ۵۰۰ ریالی و دو سکه ی ۱۰۰ ریالی و یک سکه ی ۵۰ ریالی دارد. اگر ۱۷۰ ریال دیگر دوستش به او بدهد، او چند ریال دارد؟

$500 + 100 + 100 + 50 = 750$

$750 + 170 = 920$

۴۸۵ (۴)

۹۲۰ (۳)

۵۸۰ (۲)

۶۸۰ (۱)

زنگ تفریح

عدد نویسی تاریخی که به قدمت پیدایش خط و زبان دارد و استفاده از ارزش مکانی و مبنای ده برای نوشتن و نام گذاری عددها استفاده شده است و این که پایه و اساس عدد نویسی و عدد خوانی ارزش مکانی ارقام است. پس برای این که ارزش مکانی اعداد را مشخص کنیم از جدول ارزش مکانی استفاده می کنیم که این جدول برای مشخص کردن مرتبه ی اعداد می باشد.

تعداد صفحات کتاب فارسی و ریاضی خود را از آخرین صفحه ی آن ها مشاهده کن و به صورت عدد و حروف بنویس.
حال مجموع تعداد صفحات هر دو کتاب را به روش دلخواه به دست بیاور.

تعداد صفحات کتاب فارسی و ریاضی خود را از آخرین صفحه ی آن ها مشاهده کن و به صورت عدد و حروف بنویس.
حال مجموع تعداد صفحات هر دو کتاب را به روش دلخواه به دست بیاور.

صد و چهل و چهار ۱۴۴ کتاب ریاضی

صد و چهارده ۱۱۴ کتاب فارسی

$$\begin{array}{r} 144 \\ + 114 \\ \hline 258 \end{array}$$